

Ilyasova Munisa Mirvaliyevna

Tta jamoat salomatligi va menejment kafedrası

Annotatsiya; *Ushbu maqolada ta'lim oluvchilarda o'zini baholash madaniyatining shakllanishi, uning mazmuni, ahamiyati va shakllantirish usullari tahlil qilingan. O'zini baholash reflektiv tafakkur va ichki motivatsiyani rivojlantirishda muhim omil sifatida qaralgan. Maqolada pedagogik sharoitlar, metodik yondashuvlar va zamonaviy texnologiyalar asosida o'zini baholash kompetensiyasini shakllantirish mexanizmlari yoritilgan.*

Kalit so'z; *o'zini baholash, o'zini anglash, refleksiya, ta'lim oluvchi faolligi, tanqidiy fikrlash, formatif baholash, portfoliolar, o'zini rivojlantirish, ichki motivatsiya, baholash madaniyati.*

Аннотация; *В данной статье анализируется формирование культуры самооценки у обучающихся, ее содержание, значение и способы формирования. Самооценка рассматривалась как важный фактор в развитии рефлексивного мышления и внутренней мотивации. В статье освещаются механизмы формирования самооценочной компетенции на основе педагогических условий, методических подходов и современных технологий.*

Ключевое слово; *самооценка, самосознание, рефлексия, активность обучающегося, критическое мышление, формирующая оценка, портфолио, саморазвитие, внутренняя мотивация, культура оценки.*

Annotation; *this article analyzes the formation of a culture of self-assessment in educators, its content, significance and methods of formation. Self-assessment has been seen as an important factor in the development of reflective thinking and intrinsic motivation. The article covers the mechanisms for the formation of self-assessment competence based on pedagogical conditions, methodological approaches and modern technologies.*

Keyword; *self-assessment, self-awareness, reflection, learner activity, critical thinking, format assessment, portfolios, self-development, intrinsic motivation, evaluation culture.*

Zamonaviy ta'lim jarayonining asosiy maqsadi shunchaki bilim berish emas, balki o'quvchini ongli, mustaqil fikrlaydigan, o'z o'qish faoliyatini baholay oladigan, o'z ustida ishlaydigan va o'zini rivojlantirishga intiladigan shaxs sifatida shakllantirishdir. Bu esa o'zini baholash madaniyatining ta'lim oluvchilar ongida barqaror tarzda shakllanishini talab qiladi. O'zini baholash — bu shaxsning o'z bilim, ko'nikma, malaka va xatti-harakatlarini mustaqil tarzda tahlil qilish, real baholash, yutuq va kamchiliklarini anglash, o'z faoliyatini takomillashtirishga intilishidir. Ushbu

kompetensiya nafaqat o'qish jarayonida, balki butun umr davomida zarur bo'ladigan metakognitivliklardan biridir.

O'zini baholash madaniyati deganda faqatgina o'z bilim darajasini aniqlash emas, balki o'z harakati va fikrlariga tanqidiy yondashish, o'zining kuchli va zaif tomonlarini aniqlab, o'zgarishga tayyor bo'lish, konstruktiv fikr almashinuviga ochiqlik, tanqidni qabul qilishga layoqatlilik tushuniladi. Bunday madaniyat o'quvchilarda o'ziga nisbatan mas'uliyatli munosabatni, o'z faoliyatini tahlil qilish orqali samaradorlikni oshirishni ta'minlaydi. Shuningdek, o'zini baholay oladigan shaxs tashqi baholovchilarga tobelikdan chiqadi va ichki motivatsiya asosida rivojlanadi.

Shakllantirish usullari

O'zini baholash madaniyatini shakllantirishda pedagogning metodik yondashuvi muhim rol o'ynaydi. Avvalo, o'quvchilarga o'zini baholash mezonlarini tushuntirish, ularga yo'l-yo'riq berish, baholash mezonlarini birgalikda ishlab chiqish kerak. Portfoliolar yuritish, o'zini baholash jurnallari, reflektiv esse va kundaliklar orqali o'quvchilar o'z faoliyatini yozma shaklda tahlil qilish imkoniga ega bo'ladilar. Shu bilan birga, formatif baholash metodlaridan – “men bugun nima o'rgandim”, “menga nimalar tushunarli bo'ldi yoki bo'lmadi”, “kelasi safar qanday yondashaman” kabi reflektiv savollardan foydalanish tavsiya etiladi.

Interfaol o'yinlar, rolli mashqlar, “hamkorlikda baholash” texnologiyalari o'quvchilarda o'z fikriga nisbatan hurmat, o'z xatolarini tan olish va o'z ustida ishlashga bo'lgan tayyorgarlikni kuchaytiradi. Shuningdek, o'zini baholashni raqamli texnologiyalar yordamida tashkil etish, ya'ni testlar, onlayn refleksiya platformalari orqali amalga oshirish ham zamonaviy yondashuv sifatida qo'llanilmoqda. Bu jarayonda o'qituvchi murabbiy rolini bajarib, o'quvchini yo'naltiradi, ammo baholash jarayonida erkinlikni saqlab qoladi.

Pedagogik sharoitlar va muammolar

Ko'plab holatlarda o'zini baholash madaniyati yetarli darajada shakllanmagan bo'ladi. Bu holatga sabablardan biri shuki, an'anaviy ta'limda o'quvchilar bahoni o'qituvchining yagona fikri sifatida qabul qilishga o'rganib qolgan bo'lishadi. Baho olish o'z-o'zini rivojlantirish vositasi emas, balki jazolovchi yoki rag'batlantiruvchi mexanizm sifatida qaraladi. Bu esa ichki motivatsiyaning shakllanishiga to'sqinlik qiladi. Shu boisdan, o'zini baholashni qadrlash, unga jiddiy yondashish va u orqali o'zini anglash madaniyatini rivojlantirish uchun ta'lim tizimining barcha bo'g'inlarida kompleks ishlar olib borilishi zarur.

Xulosa

Ta'lim oluvchilarda o'zini baholash madaniyatini shakllantirish ularning tanqidiy va reflektiv tafakkurini rivojlantiradi, o'quv jarayonining faolligini oshiradi, ichki intizom va mas'uliyat hissini kuchaytiradi. Bunday madaniyatni shakllantirish uchun zamonaviy baholash usullari, reflektiv yondashuv, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim

metodlari va raqamli texnologiyalar samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. O'zini baholash madaniyati – bu o'zgaruvchan hayotiy sharoitlarda muvaffaqiyatli faoliyat yurita oladigan yetuk shaxs tarbiyasining muhim tarkibiy qismidir.